

G. Solbu ghuel
1714 kl

OMA

Tartu Reaalkooli Õppurite
Ühingu Häälekandja

IIaastaköik.

№ 5.

15. Märts, 1922 a.

№ 5.

Sisu: * * * : Valdi Valja. — Noorsooliikumise murde ajal: V. Kõtsar. —
„Noorte hädaaht“: A. Kõll. — Mõned kaugused ja suurused ilmavuumis: —
A. Silbergleich. — Inimesed I: Erik Laid. — Meie: A. Ratt. — Kolm poeemi
noorile: Erik Laid. — Tervitan, kevade!: A. Kärsten. — Impromptu: Valdi
Valja. — Uus Toimetus. — Kirjavastused.

Valdi Valja.

Tuuline öö...

Taevas ammuti võluvad pimedust. Vallatu meri mängli valgein õiten. Lained kaisutid
hõljuvaid laevu. Merineitsid suudlid lainele lange...

Meri, su ruim, laulvad lained, mühan sulav saladuste muusika võlusid mind...

Seisin kaldal

Pelgasin.

Laeval lõbutsid prassijad... Meri kees kui raua sulatis, kuid inimesed pidasid
laevul paharellidena pilgarit. Raha põles lõbutsemiseks, aeg kulus hõiskami-
siks ning pigistusiks...

9orm.

Üldisen suman domineeris hukkujate hullumeeline kisa. Hävinemise eest ruttasid
laevad kaldalle. Maabusid mehed kanden naise sülen.

Naisil oli palju merililli. Hõiskajad keerlid, kadusid, ilmusid, tantslid...

Millised tujud, soovid ning kapriisid neil!

Kõik oli nii: märetsi ihu, märetsi hing...

Tahes vigasta mehi sentimentalismi müngiga, olid naised pistnu meriilled nende nendele. Uloteti neid lilli ka mulle. Võtsin vastu, suudlin neid ja — viskasin merre. Pole mulle vaja, merinaine, su armastuse reservuaari — tas palju häbematuse nõel-teravi pistete valu! —

Poseerisin.

Märgatav värin liiguti mu muskulatuuri...

Maalisin sennen pimedusen valgust! Joonistin pitte kõver— ja sirg—joonte suhteist! Kuid vähe andis meri oma esemetega mu fantaasiote tõuget, et luua, et aktiivsusega reguleeri vormi dünamisi. Vähikuile vaid joonistin naisi, kes jätsid maha ühe ning naeraten langesid teise ja kolmanda sülle, alati sama õnnelikud ning ilusad. Viimased pildid meeldid inimesile, sest nad austid vales mühavat merd

Niverdusid siluetid...

Hililiden kadusid inimpaarid mustavva ähe. Need mere inimesed vihkasid mind...

Aegajalt vähenid hõisked; viimased hääled tõusid kõrgelle, täntsisid ja sulasid pimedusse...

Rauges tuul.

Haavhaavalt tüündui lainete visklemine.

Vaatlin lainete vahtu ku tardund poosi.

Leegitseva vulkaanina tõusis koit mere tagant.

Hommik.

Koit illumineeris, taevas värvis, vahit dekoreeris merd — kuid meri oli ise nii võimetu: tas ei loitnud mingi heretus ega sügavus. Ent õisest prassijate hellitamisest on liig vähe seks, et salmi laule ilule.

Pettund needsin merd. Läksin minema...

Teel kohtasin tütarlast. Ta viskas parma taie tülililli mu pääle... Silmad vaatlid vargsi ning pelglikult... Mõlemad nägime, kuis põlesid tülililled — julgustusime...

Jumalaga jattes poeti tütarlaps mulle õrnul sõrmil tülilille kimbu ning ta täpsesilmad andsid lootuse: ainult sind tahan ma õnnelikuks teha.

Ja — delikoaat tütarlaps, kanna siis seda punast mütsi ainult seks, et Sind ju kaugel näeks... Vihkamerd, meri võib teha meid õnnetuks!

Kui tulililled ära kuivasid, põletin nad tuhaks, mida hoian. Kuid tuhast löi särava infrapunane säde, mille valgusel ma alati värsket, noort ning mu vaim loov. Ent valgus loidab sennini, kui armastad mind! —
Igavesti! —

Oo, verevaesed mineviku ning traditsiooni orjad olete teie, kes te ülistate merd! ...

Noorsooliikumise murdeajal.

U. Kotsar.

Noorsugu peab ettevalmistama uue kultuuri loomiseks, mis oleks eetilisem ja inimlikum, kui senine ja mis ehese pääülesandeks seaks mitte tehnilise tsivilisatsiooni, vaid harmoonilise vaimukultuuri.

A. Juhanson.

„Senine noorsooliikumine on põlat! Noorsugu on antenalyas! Noorsugu on tibitillukeste asjade kallal nurgitsemas!”

Need karmilt hukkamõistvad häälid on kostnud noorsooliikumise ideede tuliseimate apostlite suust, nende melurite initsiaatorite suust, kes seni ikka on noorsoole juhtnööre dikteerinud, kelle hooone vaimustus on pida ümber elavaks eskujüks olema. Summistatakse avalikult, et püüdnud siin kuhu tungida, pole järjekindlat liikumist, vaid mingisugune türlamine, keetamine igavesti paigal, ühetaoliselt ja vaikset.

Noorsoojuhes ärganud kohusetunde sõna on sõandanud noorsoole kibedat tüt delda. Kõlliline hääl ei luba noorsugu hellitada illusionidega õhukõõnudega. Samased paljastused toovad noorsooliikumise ajalukku kurbi lehekülgi ja ei unne nõnda pea nooris. Pole mingit aatelist tõttamist! ...

On siin tõesti kaebamiseks põhjusi?

Noorsooliikumine on jäänud mõistuselise enesearendamise pütesse,

on täiendamud kooli. Tänuvalt julgeme loota, et tulevikus saaksime samase ideaalse kooli, mis tahuldaks noorte kõiki võimalisi talvitusi. Noorsoolükkumist ei suuda kool üalgi välja tõrjuda. Noortusele, noorsoolükkumisele antakse riiklikum sisen kui see selgeks arusaamiseks tarvilik.

Noortuse esimene ja ainukene ülesanne on endiste ja nüüdisaja kultuuri omandamine. Kui see ülesanne täidetud, astub noorus loovasse töösse ja kaotab oma endise mõiste.

Olude summil on noorte ja vanade vaheline püüjoon äärmiselt segane ja kõikum. Inimene on sunnitud kottaga ennast arendama õppimise läbi ja säälmuses ühtlasi looma, võitlema omal käel eluga. Kuidas tuleb nüüd noortust ja noorsoolükkumist mõista? Kaks võimalust. Esimesel juhul, kui meie noorsoolükkumisest aru saame kui puht isikuaarendamisest, ei või kuidagi etavale seisukohale aru anda praegust liikumist hinnates, kuigi ta ühekülgnie võib paista. Teisel juhul peame praegust noorsoolükkumist eitama, sest ta ei loo midagi. Ei loo väärtusi, ei ilmanuuteid ja ei talia vanadega võidujooksu nisi pidada. Samast võib kui „tõelise“ liikumise katikatumist aru saada.

Praegune noorsoolükkumine tüürib loomisele, räägib kultuuri uuenduse talvitudusest, keeldub praegusaja vootuste ustavast teenimisest, ütkab ilusad ja näeb eneses tungi paremuse poole.

Selle liikumise sihtija iseloomust on meil veel ebamäärase aimdus, ilma kontuureta. Siht peaks kehastama vabaduse, tegevuse, ednemise ideaale ja oleks enesetunde, taldejõu sümbool. Ei saa võttelda praeguse muurrangu ajaajõgn noorsoolükkumist näit noorsoolükkumisega Saksa maal minema aastaraja olgul. Pookõrõse liikumise kandvaks oateks oli rahvuslus ja abstrakt-vabadus. Võimlemine oli üks patriidismivormest, selles avaldus soov kasvutada füüsiliselt tugevaid inimesi, kes suudaksid isamaad talvikelial kaitseda. „Futurwater“ Friedr. Jahn oli Prõisi talupoeg, kes pöäle sõjastõimist, võimlemiskooli asutas. Ta käis Prõisis laasimata kepp käes, pikkade jüstega ja palja kaelaga, sest vabale sakslasele on kõlbmata krad kanda. Jahn rääkis oma

Õpilastele „sina“ jagas neile kõvakile (et mõtteid äratada) ja sundis neid jämedast tüdest sarges kaardidama. Õppetöö vahetajel tehti pikemaid jalutuskäike, kirved olal ja ööbiti lahtise taeva all.

Õpetaja tootis õpilasi liiva ning püüaga. Kohtasid nad mõnda prantsuse mae järele rüdes olevat edvistajat või silmasid mõnda prantsus keelset pääkuisja, siis ümbitseti asi ja näidati lõnni ning müüraja selts pääle sõnaga.

Kui tookordse liikumise sihtjooni määras kitsarinnaline isamaalsus, peame praegusaja noorsooliikumise ketkivaid aateid kõrgemalt otsima.

Ühel „kumisol“ kongressil vastuõetud resolutsioonis seisab:

„Noorsooliikumine peab olema kõige päält eetiline liikumine, mis noortes peituvaid häid ja jamaid algmeid arendaks ja kaitsaks elu ja ümbruse tõveduste vastu, seega kaasa aidates me, eetilisel kõrgema, inim põlve kasvatamiseks.“

Kuid koolinoorsugu on eksinud, kui ta emale karnasid ülesandeid ette seab. See ülesanne olgu loovate ja poolloovate inimeste ülesanne. See ahvatlev ülesanne pole noorsoole jõukohane, ta võib ainult satust liikumist hmitusega kõrvalt vaadelda. Kongress seisis kahtlemata nende inimeste mõju all, kes juba enesearendamist ei tarvita, kel ainult loomise vastu hmitust. Kongress tundis ennast sunnust „ilmaparandamise“ sihist meelitatud olevat, kuigi selle ülesande teostamiseks jõuetust märkas.

Uus tõusev noorsooliikumine on puhtidealistik, nagu senistest tundemärgest oletada võime. Ei julgeks tõendada, et see ainult mõne üksiku Eestis elava inimese vaimuannete vilj oleks, kui tähele paneime praegust Saksamaa vaimuolu. Säälgil valitseb käänimine praegusaja kultuuri vorme vastu. Sesti „eetiline“ noorsooliikumine läheneb, vähemalt soovib läheneda, Saksa noorsooliikumisele, millest isegi doktorid osa võtavad. Ei kavatse siiski veel öelda, et meie uus noorsooliikumine, õigemini uus filosoofne vool, annutaks omad idid Saksamaalt, kuid eartadust, väga palju sarnadust on mõlemil!

Meie noorsooliikumine elab mude ajas ja laguneb nähtavasti kaheks: idealistikuks eetilistilosoofseks vooluks, kelle kandjaks saab

Kõrskond üliõpilasi ja nooremaid haritlasi, ja koolinootsooliumiseks, mis on sihtud enesearendamisele ja mis peab ühendama skoutismi ning noortseppimist.

„Noorte hädaoht“

A. KÕLL.

Hasvades üles ajaloo suuremal pöördel, võideldes vabaduse eest ja tundes esimesil südame löögel võiduvaid hoovavat paisuvas rinnas, said meie noored elujõudu ja tööid tugevaina-tajada elusadu. Tammides imesid nad vabaduspäikese kulda. Kui vabadusvalgus lüügi ere oli vanemate orjastunud hingele, siis tungis ta seda rohkem noorte vette ja pani sääl võtsuma kõrgemad püüded, mis vabast vanust traditsioonist.

Nad tarvitiid oma vaba energiat selleks, et jõuda kõrgemale olla rohkem kui lapsed, kes teevad mis ema käsib ja lähuvad kuhu näpuga näidatakse. Noored taltsid ise midagi korda saata, et haiguda eluga, kuhu ei ulata ema käsi ega õpetaja sõnad.

Has on meid petnud lauliku sõnad, kui ta ütles: „Võideldes võtavad mehed, lahingus kangelased?“

Ma meie tahame võidelda, tahame noortelt teha tööd, et saada meesteks, saada kangelasiks.

Meie jõudsime edasi, saavutime häid tagajärgi, — sääl tõusis must pilv noorte tööpõllu kohale ja ähvardas meie paremaid kavatsusi. Üljandi kongress tõi noortest lugupidamisse järsku pöörde. Sinna minni küll tööd tegema ja loodeti palju, kuid mõned ei arvanud paljaks sääl oma meeskustele maad anda ja tõi noortele hädaohtu. Kes ei teaks küll käärest, mis tehti Üljandi kongressil juhtunud kottadustest? Ei võinud ses palju sinni olla saadikud, kes istusid koos, pidades koosolekuid ja telesaate, vaid teenandjad rahutikkumistes pidid olema sihtita Üljandine sõitnud õpilased. Ei taha küll ütelda, et sääl midagi ebakohetset ei sündinud, kuid käära, mis selle üle

tehti, oli hirmus liialdus ja otse häbemata vägivald meie patemate, ebasipündvate noorte vastu. Need, kes oleksid meid pidanud kasvata-
tama ja kaitsema, kui noorte tüügi patema tuleviku kasvandikena,
on oma pöörase pasundamisega annud hoopis mis mitte ainult meie
valus, vaid ka meie tüügile halvav. Ei ole kahtlust, et meie ajalehtede
tark poliitika noorte söimamises, kogu rahva päälle välisilma silmas
minsta pleki on määrind.

Kui väike salkkond noori Ühjandis, joozumult üle piiri minnes ime-
tusi tegi, siis teatati ilmale, et Eesti noorte kongressi ajal „Koidu“ saal
ja Ühjanidi nende oksendamisest rüüs. Ometi on rahjüks alkohol
Eestis suudel määratl tarvilusel ja ei imestata sugugi, kui üliõpilased
lihti Tartus joozumult tänavatel taastuvad. Kas ei või ka Ühjanidi
puhujatajad juba tulevastaal üliõpilased olla, kuid siin loodi see
noorte suuremaks jõleduseks.

Niisama ei tähenda veel see, kui sääl mees- ja naisõpilaste vahel
rõvedusi ette tuli, et Eesti noortuugu kõlvatuse kuristiku äärel seisab.
Kas ei leidu igas rahvuses, seisuses ja vanaduses viletsaid elujõutiseid,
kes võimetud iseenese vastu elus? Niisuguseid oli ka sääl, kuid nende
järele ei otsustata veel Eesti noortuugu.

Ma ei kaitske neid, vaid nõuan kõige valjumat kohut süüdlasile,
kuid imestan, kui pimedad on meie manitsevad vanemad, kes ühe süüd-
lase karistamiseks ka seda õiget üles poovad.

Vihapuna tõusis noorte palge lugedes ajalehest, et meie sõndvot
kommunistide poole. Si hoolita sellest, et inetu poliitika ajamisega
meie tüüjöl, elujõulisemate noorte au ja sihte maha talletakse.
Mmm, et selle kirjutajajal silmad pimedusega olid löödud vabadusvõit-
luse ajal, kui ta ei mõinud, et kooliõpilased need olid, kes esimestena
emamlaste vastu astudes oma noore elu isamaa altarile viisid.

Kas ei olund see koolinoortuugu, kellel esimesena vaba isamaa tunnus
tunns ja kes kõige kardetavamal silma pilgul julgeste isamaa kaitses
mööga kotte haaras?

Vanemad ja kasvatajad! Äge mõistke aja südamega kohut vaba-
duses võtsund kalevita üle.

Mõned kaugused ja suurused ilmaruumis.

A. Siltsegleich

Üleüldiste tähelepanekute põhjal on enam vähem kõigil tekkinud sarnane tunne, nagu liiguks taeva võlv, sellega ühes tähed, kuu ja päikese ümber maakerd. Kuid täepoolt on asi teisiti, nimelt pöörleb maakerd ümber enese telje, selletõttu ei ole ka taevalaotuse ööpäevane liikumine muid midagi kui meelte pettus.

Kui vaadelda öösi taevast, milles talvisel, pimedal ööl lõpmata hulk tähti paistab, märkame, et tähed seisukohalt üksteise suhtes ei muuda. Tähelepanekuid tehti juba vanal ajal, kuid nende ja ka praeguste tähelepanekute põhjal ei või mingisugust tähtede seisukoha muutumist märgata, juba vanasti nimetati neid kinnistähteks, missugune nimetus praeguse ajani püsinnud. Kuid võib veel tähelepanna teistsuguseid tähti, ja nimelt niisuguseid, mis enese seisukohalt muudavad kinnistähte suhtes. Neid tähti nimetati tähttähteks ehk kreeka keeli planeetideks. Neil tähtel on mõned iseäraldused: nii on neil värv teistsugune kui kinnistähtel, nad ei vilgu ja mõned neist on hästi heledamad esimese suurusega kinnistähtest.

Nende tähtede ja planeetide kaugusi on katsunud määrata juba vanaja täheteadlased, kuid kui pikksilma (Galilei poolt) ülesleidmisem ei läinud see kuigi hästi korda. Nüüd on pikksilm ehk teleskoop täiendatud, seepärast ongi leidnud planeetide õigemad kaugused. Üldiselt on kauguste ja suuruste mõõtmine ilmaruumis matemaatika abil võimaldatud. Sel ajal kui püüdis teleskoop, ei tuntud tõtkem kui viis planeeti, need olid Merkur, Venus, Mars, Jupiter ja Saturn. Teleskoobi püüdisel ei võinud ka vahet teha kinnistähtede ja planeetide kauguste vahel, kuid selle ülesleidmisega oli vahe selgesti näha. Tähed paistid teleskoobis ikka tähtedena, aga planeetid katasena. Sellest siis järeldus, et tähed meist igatahes palju kaugemal on kui planeetid. Nii näituseks tuleb kõige kaugemalt planeedilt valguse kiir maapeale umbes 4 tunni jooksul, kuna ta tähtedelt aastaid, isegi aastakümneid ja aastasadasiid võib tulla.

Et maakera ainult planeet, mille suurus me täpsemalt mõista võime, siis on loomulik et me teda võrdluseks tarvitame. Nii võime maakera kaugust päikesest kauguse üksuseks võtta ja selle abil mõnide planeetide kaugusi võrrelda.

Planeetid	Planeetide raadiused	kaugused päikesest.	kaugused päik, kui Maal.
Merkur	2400 km.	$58 \cdot 10^6$ km	0,4
Veenus	5900 "	$108 \cdot 10^6$ "	0,7
Maa	6370 "	$1495 \cdot 10^6$ "	1
Mars	3300 "	$227 \cdot 10^6$ "	1,52
Jupiter	71000 "	$777 \cdot 10^6$ "	5,2
Saturn	60000 "	$1426 \cdot 10^6$ "	9,53
Uuran	27000 "	$2868 \cdot 10^6$ "	19,2
Neptun	24000 "	$4493 \cdot 10^6$ "	30,05

Esleisvas tabelis näeme kõigi planeetide kaugusi ja suurusi jaolt otsekoheses mõotuses, jaolt võrdelevates suuruses. Pääle nende planeetide lüüub maakera ja Marsi vahel terve vöö väikeri planeete ehk asteroide. Nüüni praeguseni on tähele pandud üle 914 asteroidi. Nende suurus on teiste planeetidega võrreldele väga väike, nii näituseks on kõige suurem neist 500-700 km. ja kõige vähem isegi 30 km. Täetimöödu.

Kujuka pildi annaks meile päikese süsteemi vähendatud plaan, mida nü võiks teha. Võtame herne ja tähendame sellega maakera suuruse. Maakera on päikesest $\frac{149500000}{12740} = 11726$ maakera läbimöödu kaugusel, järgelikult 11726 herne kaugusel, mis umbes 60 meetrit välja teeb. Päikese asemele paneme kera, mille läbimööd 50cm, 300 meetri kaugusele sellest päikesest tuleb asetada kõige suurem planeet - Jüpiter, mille võrdelevaks suuruseks ehk apelsüüni suurune kera.

Kõige kaugema planeedi Neptuni koht on 1,75 km. kaugusel päikesest, kuna ta suurus umbes 4-5 cm. läbinõuduga kera kujutab. Sellest näeme, et meie maakera ilmaruumis niisama väikest osa täidab kui hernetera 10 ruutkilomeetris.

Kui tahaksime leida tähtede kaugust meie vähendatud kujulises süsteemis, siis peaksime oma kõige ligema tähe koha 15000 km. kaugusele viima. Sellest võime selgesti näha, kui lõpmata kaugel päikesest on tähed, võrreldes planeetidega. Päikese kaugust maakerast võiksime veel nõnda et kujutada: mahutame näituseks päikese ja maa vahele kulk keradid, mis mõõtude poolest võrdsed maakeraga, siis saame kuni 11726 kerast kuni jõuame päikeseni. Kui nüüd oletame, et teegi tahaks sõita kiirrongiga, mille kiirus 100 km. tunnis päikesele, siis jõuaks alles kolmas põlv pääle tema suurima pärale, sest sõiduks kulub umbes 180 aastat, kuigi rong vahetpidamata sõidaks. Muuseas võiks nimetadaagi, et sõit umbes 150 milj. E. marka maksma läheks.

Pääle nende näituste võiks veel tulla terve teateisi, kuid arvan, et aitab neist. Eluvidav oleks veel seda tahele panna, et aeg, mille jõuksul valgus päikeselt meile jõuab küllalt pikk on, sellest hoolimata, et valguse kiirus õige suur on ja nimelt 8 $\frac{1}{2}$ minutit. Tärgelikult jõuaks maa päält saadetud telegramm alles 8,5 minuti järele päikesele, kuna maa paal mingit ajavahet ei märgata telegrammi andmise ja vastuvõtmise momentide vahel, olgu vahe jama- made vahel kui tahes suur.

(Färgneel)

Jnimesed. I

Eerik Laid.

See oli 6000 aastat tagasi.

Pärnu jõe otus oli jaanipäeva keskpäev.

Hiid keegi ei teadnud seda, sest aeg ei olnud veel jaotet, poolitet, määrat kuiks ning nädalaks, vaid päike tõusis hommikul, loojenes õhtul, suvel olid punud lehtes ja kalad kudesid, talvel oli mets jäätanud ja rebase karv oli tihe.

Uurime ning palaw oli väikesel liivasel legendikul, mis arms Pärnu jõe alamjooksu kõrgel kaldal, pürat põlisest männimetsast. Pürad olid suured ning vanad, oksad haralised, lagedad ja vaikused, rippudes tardumult õhus kui nõidade käevarted täites kogu ümbrust isäraliku magusa lõhnaga. Maa oli kaet kareda kanariku ning harvade, vängelt lõhnavate sookaeruga. Liiv oli peen ja valge. Laid tasane, läikiv, kui hingla maa keha, jõgi pöördus uniselt legendiku all, millest sündis seljas vool, mis lamada lahe- na ulatas kaugele kaldasse.

Jõgi tuli kaugeelt männimetsade, kasemetsade ning soode vahelt, läiks kaugele vabalt õõsnuasse merde, kandis pinnal laaste, puid ja vesiroose, väikseid kalu, kes päikese käes läikisid ja karjadena soojuses lamasiid, kasvatas kaldal veriheimu, pilliroogu, palju pilliroogu, mis karjastena mõlemalt poolt kattis ta keha. Tõhjas hoisis jõgi varjul suuri kivi, kändusid limaseid, jõedaid, mille alt vähjad ronisid ööse saagi jätele ja mille alt ringutariid libedad valgekõhvilised angetjad, vöödilised lutsud ja peened kalvatud jõhvussid; selgeil kiunusaseil kohtel varikesid tigeid almed ahvenaid, rahn- tult-edari-tagasi lükudes; veekarve ning vesiroose varjul seisid lükumatast sirgetehalised suured haugid, ainsult vahel valgukün- sel ilmudes, et mõnda hoolikut särge või kartlikku latikat neelata; pehmes limas ja potis püherdasid limaksid, koged ja karbid, silmad alati suured, ehmunud, sunn täis munda.

Süüsi liikus, ronis, roomas ja ujus veel hulka teisi imelikku loomi

ning loomakeri, teisi süües ja ise söödaks olles, jõe vett elustades ja kõige
elmainituga moodustades selle salaliku olemise „jõgi“ mis on lahtse
ning avalik päeva, tume ja saladuslik ööse ja kuuvalgel.

Nii süis see oli jõgi, mis mööda venis legendikust, tules kaugele ja
minnes kaugele. Teine kallas oli vähe madalam ja niiskem. Teda kattis
tihed, põline kasemets, käsnaaluseid, lepa ja pajupöösaid, veeni kummat-
dama sündides, et oma lehtede kujutusi selgel veepinnal näha.
Pöösaste vahel oli sirge lopsakas rohi, milles peitusid pardid ja haned,
kaugemal metsas elasid pürid, nepid, mõtused ja need vaitsesjad teba-
sed. Kõnnetihiukuis vilksatasid kartlikud jänesed, magarid tumalad
hunnid, kavalaad ilvesed ja tugevad karud, hüüisid nurgid ja tõhud.

Sarnane oli mets 6000 aastat tagasi.

Liivasel legendikul aga, mille nimi oli Joota, seisis läbisegi paisat
kuni 20 nahttelki: vaiad olid lööd liivasse ja rask metsloomade nah-
kadega, karv sissepoole. Hõik see kumme ilme tõtu lahtine ja lohakas,
kaitses seesolijaid vaid suurte vihmest.

Telgis olid liival niisama nahad, vaigus sarvist potid vee ning toidu-
jäätmisega, rippusid sõjakirved, töökirved, telgi naha vahele olid torgat
tulokinid, peitlid ja muu vähene tolle aja elaniku omandus.

Nahkel lamasid palavusest tüdinemud naised, kann hambast kaela-
ehete ja lahtuste juustega.

Telke es: põlesid suurte raudkivide vahel nõrgad tulekered, kumma-
õhku ümber viirvendama pannes ja vingn laotes.

Tuli pidi alati põlema, sest kuni ta lõppes oli raske teda uuesti saada.
— „Sain suure“, ütles valgejuukseline alasti peisikene sebtulistele,
suurt vähija näidates, mida peast hoidis.

— „Ai!“ — kiljatas teine, rask kivi alt tõmmates ja näprou suhu pistes
„suurt hammustas.“

See oli terve kavi valgejuukseline, alasti lapsi küll suuremaid ja vähe-
maid, kes põlvili ning sügavamal vees vähju püüdsid, ujusid, jooksid
ja vett pildusid. Kõigil heasüdamlikud, naiused näod ja päikesest ning
tulest prunnispäivitanud ihud. Nad vaatavad kõik silmapilguks

kõikumult hõidaldaja poole, kuid nähes et seda ainult väik näpista-
mud, heitis üks neist suure kivi vette, mis põhvotades teisele vett vastu
silmi pitis.

Need olid lapsed.

Mehed aga, tugevad pikajumkselised, karvased, pävikannid, tooteste
ja lõikivate nägudega, kaet ainult nende kohalt nahkadega, lama-
sid metsas pehmel soojal liival ja karedal kamaarvikul, silmad pool-
sulet ja kõhnud käis. Nende keskel suguvõsa vanem Jugo, pikk, veel
tugev hall ränk, karmimahant vööga ümber nende, tõinse kui kivist
raunt näoga, kõhna keha, jalge ja kõtega, mida katsid tihedad kõieta-
olised lihaste kujundid.

Ta oli kõige vanem ning targem meeste seas, ka ei püüdnud
temal osavust ning julgust. Haru tappis ta veel üksinda, mida
tõendasid tema naise kumekordsed hammaste reas ümber kaala.

Oli vaikene metsas. Kõtsid ainult jõekaldalt laste kilked ja kooste
min, kes kante püüasid tülitseid.

„Päikene on kuum,“ lausis Jugo silmi avamata.

„Kuum,“ kardas teine „vesi on järe!“

— „Õõsi võib kitse tappa.“ —

— „Hommikul saab kala konksuga.“ —

Vaitseid. Laskisid ihul päikest neelata.

Haks meest leidsid liivast moa. Oli ilus ja terve. Kumbri tahtis
omale. Tülitseid. . . . Haaranid teine teisest kinni. Aelasid maas.

„Mitte,“ hüüdis Jugo tülitsejaid õlgadest võttes ja ilusat sõjakirvest,
mida alati vöö vahel kandis, löögiks tõstes „mitte!“

Õõtis moa enesele.

Mehed jätsid müselemise, vihast lõikivate silmega teine teist neelata.

Jugo heitis muresti pikali. Päike oli otse lõunas. Teised ei olnud end
liigutanudki.

(Järgneb.)

Meie.

A. Ratt.

Miks oleme nii pääliskaudsed, impotendid, koguni võõrad oma töös? Huhu oleme motunud oma noore vaimu, mis keegitseb, miks ei avaldu ta meie töös? Milleks loome sõnu, elitome ideaale, maalime eeskujuks noori väljaspool Eesti, koguni arvustame neid, kui ise unele suigume.

Kas oleme sellega sihil et suutsime organiseeri mõne ühingu kuivade teaduslike Ringidega. Nende ühingute tegevus on meile kõigile tuttav; paljudel neist ehk seisab ees likvideerimise küsimus. Tänavalt suundutakse rüüaagil pääkoosolekule neljandiku lüügete arvust koguda. Hüsnugusel korral peab ühingu juhataja hästi osav olema õpilaste meelitamises. Tuleb igale liikmele isiklikult meelde tuletada, paluda, selitada ja viimaks ikkagi ukse juures vahti pidada, jõuga õpilasi koosolekule ajades.

Hõikidel on vabandus — ei ole aega. Iga üks on seotud ei tea millega, tundub kui töötaksid õpilased kantseleides õhtu poole, kuhu hiljaks võivad jääda.

Kuid vähestelt kuuleme vabanduseks midagi tõsisemat, argu — mentlist. Kodus külmas toas on aega küllalt, sin saadetakse seda vahkimisega mööda. Hüpseldatakse armsale oodisid, unistatakse tantsusaalidest ja parfimeeritud daamidest. Lehitsetakse luuletusi, kogutakse sõnu ja moondatakse enda töid; komponeeritakse laule ja simfooniaid, hoolega harmooniat silmas pidades!

Südimuste tundidel, kui pää enam vastu ei võta värviseid ümb-ruse pilte, kui neatakse unistusi, mis töötavad kuulmust ja kestvust, leitakse rahu novellikogust ehk romaanidest, millel palju algusi, kuid vahe lõppe. Romaanidest leitakse vastukõla oma õhtu unistustele ja öö läbielamistele. See on elu piltides, kindla seaduse järel.

Kogutakse anekdootide karju videvikul daamidele ettekandmi-

sens. „Neile on auendoot kompliment, mis neid saatusens teeb! Auendootega võetakse häbelikud naise saladused!

Meie noored tahavad olla „värvimehed.“ Nad õpivad laule, millest kõnelevad konvendi seinad. Sääb seisab „kultuurini-
mene“ praeguses maskis...

Ei noored, nüüsigustes oludes meie edasi ei saa. Keme suutnud end organiseeri, siis suudame ka omi ideale saavutada. Meie tahame tööd teha, mitte üksi endale vaid ka teistele. Tahame olla noored, täis elu ja tuld; noored, kellel ei puudu töö hirmu, töö jõud! Meie tahame olla noored, kellelt kadunud ükskõiksus, leigus, familjöörsus! Meie tahame kasvutada endis kindlat karakterit, tahame kõvale heita kohvike auentoodid ja „värvi-meeste“ vere! Tahame endis suubutada Don Juani, kellele meeldivad tolmused tantsusaalid, batistis. paljastatud daamid. Tahame heita näitelavalised, pateetilised tunnistused — nii teevad armastuse metsmehed...

Need auentoodid, daamide koketeeriv enstavaagantsus, üli-looduslikkus ja üleskrummitud juht jääb ainult nootuse ajaks. Vast ei meeldi see enam, siis oleme läbi seotitud, tülijad gipsi kirjand: meie hing nõuab mineviku kordumist, mis võimatu. Siis tunnistame tuttavat Goethe salmi: „Mis aitab kui on elu, noorus verd, see kõik on hea ühes ainus kord.“ Siis oleme üle külvatud elu küsimustega, mis meid näirivad ja tuimaks teevad

Ei, oleme kindlamad ja aeglasemad, kuid ärgem jäägem unne! Õpime tundma end ja vaatleme minevikku.

Meie mõistus, arusaamine, selgub ainult mälestustes, minevicens! Õpime arvustama endis, mitte ainult ümbust. Astume tõstuste ja taristuste ületamisele, sest see kasvatab meie talitmist. Ainult isemõlemine, isetegemine arendavad ja harivad meie jõudu. Kool on selleks senini lüga nõrk olund, ta on pakkunud valmis vara. Õpetained on olund koditöö distarbers, sihiks, aga mitte haridusabinõuks.

selleks siis noorsooliikumine ja ühingud. Sääal tahame arendada
omi võimeid ja talteid, neid ümber arendada elavateks jõu-
dudeks, mida kool ei ole suutnud. Selleparast palju leigus,
aja põmudus, vabandused ja asume tööle! Meil on oma töö,
kus oleme ise, meie noored?

Ainult tööga jõuame nihile. Loome endist uned, ideaalsed
kasvatajad, kindlad vabariigi kodanikud. See olgu meie siht
ja seda nõuame igalt.

Kolm poemi noorile.

Eerik Laid

I. Suurim.

Johanaan, kes noorile on pühendanud elu
Unist yirikest ja valurikast hädaõrgu,
Hirvitava keuja, hammustava ylekohtu melu,
Ahnuse ja rumaluse tippu, millest kured näitab sõrgu.
Neetud, neetud kõik see kodanline, vanemate
Sapine ja saune vägivalla kaam!
Otsib ilu, õnne, sundab võita aate
Noorist ainult vägev Johanaan!

II. SUUREM.

Kaasa eksis mööda maiseid valdu hing
Ahastas ja tundis valu, vingu.
Naeru huulil kiskus surma hing
Garibaldi, kangelase ümber pingu.
Uinistaden kõike neelvat nõia ringi
Rahustas end, osten lakinahast kingi.

III. SUUP.

Raske, raske roopem ant on kanda:
Esimene olla, esimene teiste seas,
J gavesens nooruslikku mõistet anda,
Nõrku elu tormest läbi kanda,
Tormest läbi, tormest, vaikse tanda,
Harjumus, see ylim tegur juba käes.
Aeg toob enesega kaasa suure nime,
Lõua kuulnuse ja palju teist, mis ime.

Tervitan, kevade!

A. Kärsten.

Tervitan, kevade, sind!

Su järele igatseb rind,

Uabastund kodumaa pind.

Tervitan, kevade, sind,

Su valgust, su päikese sooja

Sind tõiame, ilmade looja

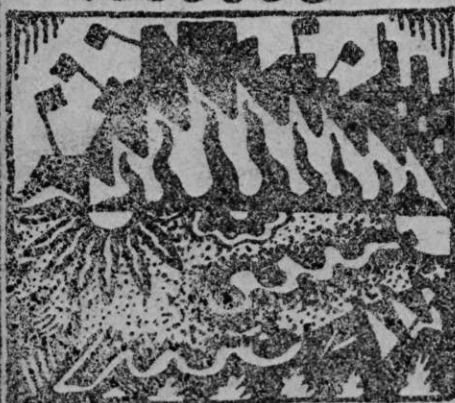
Tervitan nooruse pünneid,

Tervitan vabadushünnideid,

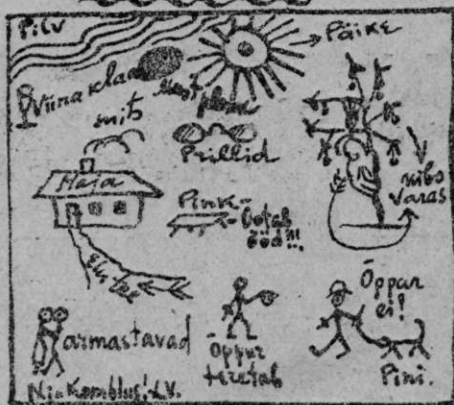
Tervitan, kevade, sind!

Impromptu.

Taidurzeile:

Võhikuile:

Op. 101. №15. Valdi Valla.

Musical score for the first piece, Op. 101. №15. Valdi Valla. It consists of four staves of music with various musical notations, including notes, rests, and dynamic markings like 'rit' and 'p'.

Op. 1. №1.

Valdi Valla.

Musical score for the second piece, Op. 1. №1. Valdi Valla. It includes three staves of music and three lines of lyrics in Estonian:

1. Ma püüdnud tulla istu ma ja suure kotte
2. Kui püüdnud tulla istu ma ja suure kotte
3. Et püüdnud tulla istu ma ja suure kotte

The lyrics are written in a stylized, handwritten font. Below the lyrics are two more staves of music.

Uus toimetus.

Küündlausem keskel moodusteti uus neljalükmeline „Oma” toimetus, kuhu kuuluvad: Richard Ritsing II. VII klassist, August Kõll VI ke., Viktor Veske VII ke., Valter Nugin VI ke. Ühingu ees vastutavad kõik neli toimetustliiget.

Kirjavastused.

- A. R. Järgmises numbris.
- A. K. Teised ei ilmn. Proovige edaspidigi.
- V. L. Järgmises numbris.

Toimetus: R. Ritsing II, A. Kõll, V. Veske, V. Nugin.
Väljaandja: Tartu Reaalkooli Õppurite Ühing.

Ustavometaus

Kinnöskunn kinnel moadat, was talyala kurbra, Omo
tomyka rym kurbra, kurbra kurbra, III kurbra
kurbra kurbra, kurbra kurbra, kurbra kurbra, kurbra kurbra
kurbra kurbra, kurbra kurbra, kurbra kurbra, kurbra kurbra

Kinnöskunn

A. R. kurbra kurbra
A. K. kurbra kurbra
V. kurbra kurbra

Ustavometaus, R. kurbra kurbra, kurbra kurbra
kurbra kurbra, kurbra kurbra, kurbra kurbra, kurbra kurbra

